

Műhely

„Feminista” jegyzetek egy talán soha véget nem érő vitához

Szeretném előre bocsátani: soha nem vitattam el, s soha nem is fogom megfontolás tárgyává tenni azt a jogot, amely egyenlőnek tekinti mind az anyát, mind az apát gyermeke nevelésében. Nincs szebb látvány, mint a megszokott anya-gyermek kettőst felváltó trió, ahol mind a két szülő kíséri orvoshoz a beteg picit, nyugtatja a kórház folyosóján szepegő kis páciens, együtt búcsúznak el reggelente az óvoda vagy bölcsőde ajtajában. Igazán kellemes, bár **még**, vagy **már megint** ritka a játszótéren gyerekeivel labdázó apa, a gyerekkocsit toló büszke kispapa.

Van azonban egy olyan helyzet, amikor ez a látvány nem nagyon oldható meg: ez pedig a válás utáni családban áll elő. Sajnos, sokszor elmondták, leírták már: nálunk a válási kultúra sem éri el a kívánatos mércét. A családok a felbomlás után sem mutatnak nagyobb alkalmazkodó készséget, mint az együttlét során. (Persze, majdhogynem abszurd dolog is lenne elvárni az együtt élni nem tudóktól, hogy egy embert, kapcsolatot nem kímélő, hosszadalmas jogi procedúra után ne nézzenek egymásra gyűlölettel.)

Tudomásul kell venni, ha előállt egy status quo, amellyel lehet egyet nem érteni, lehet kritizálni, lehet gyűlölni is, de nem lehet figyelembe nem venni. Az egyik szülő kikerül csemetéje mindennapjaiból, nem tud a szürke napok sok-sok apró történéséről, nem tudja napra készen figyelemmel követni a gyerek változásait, hangulatait, tulajdonságait. Az ilyen kisebb-nagyobb lemaradások, háttérbe szorulások aztán összegződnek, s egy idő múlva mind a gyerek, mind a szülő kezdi egyre idegenebbnek érezni a másikat. Ezen ideig-óraig lehet segíteni egy-egy tartósabb együttléttel, azonban ezek a hosszabb lélegzetű láthatások akadályokba ütközhetnek: ha feltesszük, hogy a gyermekelhelyezés kapcsán sikerült a megállapodásba ezt belefoglalni, ha ezt nem gátolja is meg a birtokon belül levő szülő, ha a gyerek is akarja ezt az együttlétet, még mindig nagyon sok minden közbeszólhat: sikerül-e akkor szabadságot kivenni, amikor a gyerek ráér, van-e hová vinni a hosszabb időre, van-e, aki a másik szülővel azonos színvonalon ellátja őt, s van-e minderre a gyerektartás levonása után elég pénz? S ahogyan nő a gyerek, annál rosszabb a helyzet: megnőnek az igényei, ritkábban és rövidebb ideig ér rá, kritikusabban, ha lehet. S ha netántán nem egy gyerekről van szó, minden probléma hatványozottan jelentkezik, hiszen még nehezebb több elvárásnak egyszerre megfelelni, még kevesebb az egyeztetési lehetőség, még rosszabbak az elhelyezési változatok, még kevesebb a fizetéskor a borítékban a pénz. S arra nincs idő, de nem is volna kívánatos, hogy a testvéreket külön-külön üdültesse az elvált szülő.

Sokszor elmondják, hogy mégis az a szülő a kedvesebb, amelyiket ritkábban látják, s hogy könnyű egy-két órára bűbajosnak, megértőnek lenni, édességgel, ajándékokkal a gyereket teletömni. Azt hiszem, nem ez az általános. Eleinte lehet, hogy egy ideig így van, hiszen a gyerek bizonytalanságérzete, az elveszett szülő megtalálása felett érzett öröm, s nem utolsó sorban a kicsi, nem túl igényes, esetleg csak óvodáskorú meglátogatott édességgel, apró ajándékokkal való kielégíthetősége nem ró nagy feladatot a szülőre. Később azonban nőnek a gyerekek, nőnek az igények. Nem lesz már naponta összetűzésük a rendszeresen nevelő szülővel apróságokon, s a nagy dolgokban is kezdenek gondolkodva, nem csak az érzelmekre hallgatva dönteni. Ugyanakkor óhatatlanul előfordul, hogy a látogató szülő nem tud jönni, betegség, kiküldetés, netán újabb család, esetleg anyagi gondok akadályozzák. Kezd egyre

jobban eltávolodni a gyerekeitől, gyerekeitől. S beindul egy spirál: minél kevesebbet tud róluk, s tudnak azok öröla, annál nehezebb a közös hangot, közös érdeklődést megtalálni, ebből következik, hogy nő a távolság, s ez újabb problémákat vet föl. Egy idő után a látogatások sutára sikerülnek, s elkezdődnek a gyanúsítgatások, hogy talán ellene nevelik a gyerekeket, a gyereket. Ha hangot ad ennek az érzésnek, mind a gyerek, mind a másik szülő – talán jogosan is – sértve érzik magukat, s még nehezebb lesz az együttlét. Lassan kialakul a sokszor hangoztatott „fizetem a gyerektartást, úgylis csak arra kellek nekik” mondat.

„Azért találkozom az engedélyezett havi napokon a nevemet viselővel, hogy mentegetőzzem a rágalmak ellen? Értelmetlen. Fizethetek, minta köles, de jogaim nincsenek. Csupán kötelességeim.” (Magyar Ifjúság, 1983. Furulyás István.)

Pedig, eltekintve néhány abszurd esettől, biztosan örülnek az állandóan a gyerekekkel levők, hajút nekik egy kis szabadság, ha meg tudják nyugodtan csinálni az elmaradt dolgaikat, ha tudnak magukkal törődni, kirándulni, kultúrprogramot csinálni úgy, hogy ne a gyerek igényeihez igazodjanak, vagy akár csak egy jót alhatnak. Nem kell azt hinni, hogy mindegyikük mazochista, reszket a gyerek nyavalygásáért, az állandó készenlétért, a cselédsorsért. Biztosan nagyon szereti a gyereket, s nem érzi ezeket a feladatokat kínosnak, de ha őszinte magához, bevallja, hogy néha jól esik az egyedüllét s a lazítás. Persze, ezt másoknak nem fogja bevallani, főleg nem mondja ezt meg azoknak, akiktől segítséget várhatna, a szüleinek, közeli rokonainak, hiszen nincs szándékában meghallgatni – isten tudja hányadszor –, hogy: ugye megmondtam, talán mégsem kellett volna, nem is tudom, mi volt a bajod vele stb.

„A gyermek apai láthatása annyit ér, amennyit az anyai szülő enged áttüremkedni belőle. Az apa kiszorulása válás esetén gyermekei életéből szinte biztosra vehető. Ha az anya kezdeményezi a válást, akkor azért. Ha pedig az apa akar válni, akkor – bosszúból – annál inkább.” (Hernádi Miklós: Felesleges apák. Élet és Irodalom, 1983.)

Az is igaz, hogy nehéz hosszabb időre megválni a szeretett gyerektől, tehát már nehezebben engedi el egy hosszabb nyaralásra, téli sítúrára a másikkal. Felmerül benne az is, lehet, hogy csak tudat alatt, hogy a másik megpróbálja majd elvenni, elhidegíteni tőle a gyereket. Ha problémás a gyerek, bizony nem is kicsi ennek a veszélye. Egy stabil érzelmi világú, kiegyensúlyozott gyereket nyugodtan elengedhet a szülő, a behatások csak átmeneti változásokat okozhatnak benne, s ha a másik szülő tényleg megpróbálkozik a csábítással, hoppon marad. Ám be kell vallanunk, ezek a gyerekek már túl vannak sok mindenben, ami az idegrendszerüket bőven kikezdhetette, tehát nem nagyon számíthatunk stabil személyiségekre. S ekkor már a másik szülő hatásosan be tud avatkozni, ami a gyerekeknek biztosan árt, de valószínűleg a nevelő szülőt is felingerelheti, ami ilyen szituációkban lehetett rejtett cél, tehát bizonyos kielégültséget okozhat. Nagyon sok alkalommal így válik a gyerek a szülők gyűlölködésének eszközévé.

S most térjünk rá a mai magyar gyakorlatnak a vizsgálatára! A bontóperek, gyermekelhelyezési perek végén nagyon sokszor az anya kapja meg a gyereket (93%), vagy gyerekeket (a gyerekek szétválasztását – nagyon helyesen – nem támogatják sem a jogban, sem a gyakorlatban, így csak közös megegyezéséknél szokott – akkor is csak ritkán – előfordulni). Az apák (3%-ban kerülnek hozzájuk a gyerekek) hivatkoznak arra, hogy az anyák nem is ragaszkodnak igazán a gyerekekhez, csak a lakáshoz meg a gyerektartáshoz.

Mindennaposak azok a feltételezések és gyanúsítgatások, hogy a női bírók és női ügyvédek az okai a férfiellenes ítéleteknek. Elhangzanak az érvek, hogy egy apa is el tudja ugyanúgy látni a gyermekét mind fizikailag, mind pszichikailag, mint az anyja. S még az is indok, hogy az apa, mint egyedülálló férfi előbb találhat magának társat, feleséget, mint a gyermekét egyedül nevelő volt felesége, tehát nagyobb az esélye a gyerekeknek nála egy egészséges, teljes családban való életre.

Nézzük meg ezen kijelentések igazságtartalmát!

Fogadjuk el tényként, hogy az önkormányzati lakásokból valóban az apáknak kellett távozniuk váláskor az esetek nagy részében. Ilyenkor azonban – igaz rosszabb, kisebb – lakást próbáltak kiutalni a kirakott félnek, ha nem lett volna hova költöznie. Ez igaz, már a régmúlt zenéje, de hol vannak ma már azok az önkormányzati lakások! Ma már egyre inkább a magántulajdon dívik, amiből az elvált nem dobható csak olyan egyszerűen ki. A másik komoly összegeket fizet, vagy leválasztják a lakórészeket, s nézhetik a megunt másik arcát nap, mint nap. S a gyerektartás! Valóban kellemetlen annak, akitől vonják, hiszen ma már egy fizetésből sem lehet megélni, nemhogy kevesebből. De cserébe ott van a megnövekedett szabadidő: el lehet menni maszkolni, más munkát végezni, olyat, amiről a volt feleségnek tudomása sincsen. Tehát nyugodtan kiegészíthető a bevétel. Ezt a másik nem tudja megcsinálni, hiszen neki még a rendes munkaidő kitöltése is sokszor gond: a gyerek beteg, szünet van az óvodában, bölcsődében, el kell menni kirándulásra, szülői értekezletre, iskolai társadalmi munkára, ünnepélyekre. Este kell a vacsora, ki kell kérdezni a leckét, meg kell nézni a koszos füleket a kádban, s nem akarom folytatni, mert nem lenne vége. Tehát szükség van a kieső pénzre. Ezt ugyan állambácsi is fizethetné, de nem tudja, s mivel férfiak irányítják, hát nem is akarja. (A férfivezetők jelentős része nem tartja munkának a gyerekeket nevelést. Az okát sokan, sokszor kutatták, nálunk a véleményem szerint a megszokás dominál ennek megítélésénél: eddig sem volt értékes munka, most miért vált volna hirtelen azzá?) S a gyerektartás összege? Ha nézzük az átlagkeresetek gyerekenkénti átlagosan 20%-os levonását, megkapjuk a havi gyerekenkénti 5000 Ft-ot. Ehhez hozzájön a családi pótlék, s az anya fizetésének része. Kapunk olyan 12 ezer forint körüli összeget. Ebből levonjuk a gyerekekre jutó rezsiköltségeket, a törlesztéseket (merthogy ennek is van hányada, amit az anya talán mégsem magára költ egészen), kifizeti a menzát, napközit, bérleteket, osztály- vagy csoportpénzeket, megveszi a havi aktuális cipő-, kabát-, zokni-, gyógyszer- és egyéb szükségleteket, marad 4000 Ft-ja. Ebből eteti, fürdeti, mos rá, járattja különórára, tapétáztatja a szobáját, cseréli a bútort, szőnyegét, viszi uszodába, színházba, később finanszírozza a szerelmi ügyeit, jogosítványszerzését, külföldi kirándulásait stb. ('93-as adatok). Hát ennyit a gyerektartásról!

Lássuk az igazságszolgáltatás női résztvevőinek szóló kritikát!

„Manapság már ügyvédnő az, aki nem védi teljes erővel az ügyemet és bírónő az, aki elveszi a gyermekemet, a lakásomat, a pénzem, és igazat ad a feleségemnek...” (Magyar Ifjúság, 1983. Kelemen József)

Nem tudom, a kedves hozzászólók hol élnek, s nem tudom, hallottak-e már valaha arról, hogy a női vezetők, női vizsgáztatók, női katonák, foglárók, rendőrök s folytathatnám a sort, rosszabbak férfitársaiknál. Egyszerűen, férfiállásokban csak úgy tudnak helytállni, ha férfibbák a férfiaknál. Különben a férfikollegák lenéznek őket, lebecsülik, alantas munkákra szorítják. Igaz, így is, de legalább megvan az az elégtételük, hogy igazságtalanság érte őket.

Ez sovány vigasz, de a sok évszázados háttérbe szorítottság után már ennyi is elégedetté tud tenni hölgyeket.

A bontóperek, gyermekelhelyezési perek során az ítéletek nem előre megfogalmazott, számszerűsíthető normák alapján születnek. Eltekintve az esetek azon részétől, ahol az egyik szülő fizikailag, lelkileg aberrált, s jól nyomon követhető a házasság ebből eredő bomlási folyamata (az egyik szülő alkoholizmusa, idegbetegsége, súlyos lelki zavarai stb.), azt kell mondanunk, hogy az esetek jelentős hányadában a bíró nehéz helyzetben van, s pillanatnyi benyomások, kívülállók és a peres felek meghallgatása alapján dönt gyermekek, emberek sorsa felől. Ezen nem változtat sokat az objektivitás növelését célzó vizsgálatok (pszichológusi, környezettanulmányi stb.) elvégzése, hiszen ezek szintén nagyon sok szubjektivitást visznek a döntésbe, legfeljebb csak jobban megoszlik a felelősség.

Most már az a kérdés, igaz-e a jogásztársadalomban az, hogy a nők férfiként akarnak viselkedni ítélezéseikkor. Ha elfogadjuk, hogy a nő pszichikumánál fogva hajlamosabb arra, hogy ne kapcsolja ki a szubjektumát akkor sem, amikor ezt joggal elvárhatnánk tőle, s ezért döntéseit a lelkivilága jobban befolyásolja, mint férfitársaiét, akkor azt is meg kell vizsgálnunk, igaz-e az az állítás, miszerint a bontóperekben, gyermekelhelyezési perek többségében nők ítéleznek, sőt még az is kérdés, milyen családi státuszú nők döntenek; hiszen nem elhanyagolható az, hogy esetleg az ítélező nőt az irigység, a hiányérzet, esetleg a frusztráltság zavarja munkájában. Ugyanakkor meg kell azt is vizsgálni, hogy a férfibírók döntéseit nem befolyásolja-e a férfiszolidaritás, a saját és ismerőseik, baráti körök tapasztalata, esetleg a gyenge nő iránti férfiszimpátia. (Annyit lehet tudni, hogy az igazságszolgáltatás vezetőinek 43%-a nő, felsőfokú végzettséggel pedig az összes dolgozók 4%-ában nők rendelkeznek, de tudható az is, hogy a jobban fizetett ügyvédi munkakörökben kevesebb a nő.)

Nem lehet komolyan, statisztikai adatokra támaszkodva e kérdéshez szólni, egyszerűen nincs összehasonlítási alap. Kutatásaim során nem találtam olyan bíróságot, ahol férfi és női válóperes bírók, gyermekelhelyezéssel foglalkozó ügyvédek munkája összehasonlítható lenne. Nincs ugyanis statisztikázható létszámú férfi joggyakorló. A bírók egyre nagyobb hányada nő – döntő okban az anyagi megbecsülés, illetve annak hiánya az ok –, s a férfi bírók többsége büntetőbíró. A polgári perekben – nem jelentős perek, tyúkpercek – nők döntenek. Úgy tűnik, a női szerep még mindig erősen skatulyáz.

Mindezek ismeretében gondoljuk végig, miért adódhat az a helyzet, hogy többnyire az anyák kapják meg nevelésre a gyerekeket!

Nézzük meg a nem közös megegyezéssel elváltakat! Az esetek nagyobb hányadában a férj inkább hibáztatható. Elfogadhatjuk azt a tényt, hogy az esetek többségében akkor kezdeményezi a nő a válást, ha biztos igazában. Ezt legtöbbször be is tudja bizonyítani. 1992-ben 6018 férfi kezdeményezett válást, míg 15588 nő. A válások jelentősebb része (67%-a) közös megegyezéssel történt. A bírói ítélettel bontott házasságok nagy százalékában az alkoholizálás dominált válóokként a nőknél, míg a férfiak jelentős része a megjelenő új kapcsolata miatt adta be kérvényét. Megjegyzem azt is, hogy a férfiak által kezdeményezett válások 80%-ában nem volt kiskorú gyermek.

Ez nagymértékben megmagyarázza az anyák preferálását a gyermekelhelyezésnél. Hiszen ha a férj hibáztathatóbb a házasságban feleségénél, akkor szinte adódik a következtetés, hogy apaként sem üti meg az anya szülői szintjét. S ha a gyerek érdekeit nézzük, akkor nehéz az általános emberi magatartásnál fontosabb, perdöntőbb érvekkel előhozakodni! Vizsgálhatjuk azokat az eseteket is, amikor tulajdonképpen nincs hibás, vagyis mindkét fél éppen eleget

vétett a másik ellen. Ekkor is a leánygyermekeket automatikusan az anyának adják. Valljuk be őszintén, nem is harcolnak az apák lányaikért, de talán még gyanúsítgatásoknak is lennének kitéve, ha egyedül nevelnék a lányukat, amikor annak anyja alkalmas a feladatra.

Az anya kapja akkor is a gyerekeket, ha az apa nem tart igényt rájuk. Nagyon sok ilyen eset van: amikor egy harmadik miatt romlik meg egy házasság, legtöbbször az új nőnek saját gyermekei vannak, vagy sajátot akar, s örömmel lemond leendő férje előző házasságából származó csemetéiről. De a szenvedélybetegségek miatti válások nagyobb részében is az apa magatartása miatt folyik a per, s az ilyen férfi ritkán vágyik koloncra, de nem is lenne bíró, aki javára döntsön.

Még az olyan esetekben is, amikor első ránézésre nem látunk előnyt az anya oldalán, a finomabb vizsgálatok sokszor mutatnak ki ilyet: az anyát nagyobb mértékben segíti korábbi családja (a szülei, testvérei), mind anyagilag, mind erkölcsileg. A mai magyar társadalomban elterjedt az a szokás, hogy a fiatalok lakodalmi kiadásait vagy arányosan megosztják, vagy a lányos szülők állják; sokszor hallható, hogy a lány bűtort kap a szüleitől, hogy a gyerekgondozás gondjait az anyai nagyszülők magukra vállalják részlegesen vagy időlegesen, hogy lányuk tanulmányi, szakmai előmenetelét elősegítsék. A fiú szülei előbb tekintik külön egységnek, egzisztenciának gyermekük új családját. Szinte haragszik a fiús mama menyére, hogy az elrabolta tőle a fiát, s a fiára, hogy az hagyta magát behálózni. A lányok szülei boldogok, hogy a lányuk talált magának valakit, örülnek az unokáknak. A fiúk szülei, főleg az édesanyja sokszor fegyvernek tekintik menyük kezében az ifjú trónörökösöt, amivel megbéklyózták, házasságra szorították mindebben ártatlan gyermeküket. A válás után ugyan többnyire visszaáll a régi rend, megint gyermeküké, kifosztott szeretettüké válik a tékozló fiú, nagyon sokszor vissza is költözik az elvált férfi. A nők a válásuk után is megmaradnak önálló családnak, hiszen a gyerekekkel nem is tudnának a szülőknél meghúzódni, de nem is akarják ezt, pontosan a gyerekek miatt, mert be akarják bizonyítani, hogy nevelésüket, ellátásukat egyedül is jól meg tudják oldani. Amíg nagyon nagy baj nincsen, senki nem akarja hallgatni, ahogy beleszólnak a gyereknevelési elképzeléseibe, túrni az erkölcsi prédikációkat, s kevesebb az esélye is egy új kapcsolat kiépítésének a szülők figyelő tekintete előtt.

A bíróság tehát nagyon sok esetben találhatja az anyát előnyösebb helyzetben férjéhez képest.

Vannak azonban szituációk, amikor a férj lehet jobb pozícióban: ha fiú az érintett gyermek, és nincs lánytestvére (hiszen ha elfogadjuk, hogy a testvéreket együtt hagyjuk, akkor egy lány esetében már az anya jelentős előnyt élvez a fentebb említett okok miatt), és az apa minden tekintetben alkalmas a gyereknevelésre, s nem miatta mondták ki a válást, avagy bomlott fel egyéb módon a család, ha meg tudja oldani a segítséget azokban az esetekben, amikor nem képes gyermekével együtt lenni, ha komolyabb anyagiakkal rendelkezik, mint az anya, ha megfelelő lakáskörülményei vannak, ha, ha...

Úgy gondolom, nem kell matematikusnak lenni, hogy lássuk, csak a jog szemével vizsgálva a dolgokat, s elfogadva általánosan elfogadható érveket, sokkal kisebb az apák aránya a kedvezményezett szülők között.

Tegyük fel, hogy a feljebb leírtakkal ellentétben a férfi olyan új társat talál, aki szintén ragaszkodik partnere korábbról származó gyerekeihez, vagy eleve már az ismeretség úgy jött létre, hogy adott ez a szituáció!

Nézzük meg az új család esélyét!

Az újra házasodók összetétele 1992-ben:

FÉRFIAK:

174 (0,8%) özvegy 3655 (16,8%) elvált

NŐK:

210 (0,9%) özvegy 3499 (16,1%) elvált

(Demográfiai évkönyv 1992.)

Az állítást a fenti statisztika cáfolja, pedig ott van az eddigi gyakorlatból eredően sokkal több gyermektelen elvált férfi, mint gyermekes, tehát a statisztikát ez erősen befolyásolhatja. Meg kellene vizsgálni, valóban olyan vonzó-e a nők számára a gyermekeit nevelő apa! Meggyőződésem, hogy egy nő nehezebben fogadja el idegen nő gyermekeit, mint egy apa. Ha viszont ez igaz, akkor még eggyel több indok van arra, hogy a nő nevelhesse válás után a gyerekeket.

Összegzésül foglaljuk össze a fentieket!

Az antifeministák nagy támadást indítottak az apák érdekében, miszerint nagyon helytelen jogi gyakorlattal nagyon kevés apának ítélik oda a gyermekeket váláskor. Ezzel az apa automatikusan hátrányos helyzetbe kerül mind anyagilag (lakása nem lesz, pénze alig), mind lélektanilag (volt felesége intelligenciájától, hangulatától függ gyermekével a későbbi kapcsolata).

A szituációk vizsgálata azt mutatja, hogy az ítéleteket nem befolyásolja a bírók neme, kora, sokkal inkább azon írott és íratlan szabályok, amelyek alapján:

- közös megegyezéses válásnál – ha csak lehet – nem szólnak bele a döntésekbe (ahol is az apák ugyanilyen – 93-94%-os – arányban lemondanak gyermekeikről),
- azokban a családokban, ahol a házasság felbomlása egyértelműen valamelyik fél hibájából adódott, ott a másik kapja a gyermekeket,
- a maradék esetekben a lányokat az anyáknak ítélik, így az egy gyermeket érintő válások (az összes válások 36%-a) 50%-ában, a két gyermeket érintő esetekben (a válások 28%-a tartozik ide), 75%-ban, 3 gyermek esetén (5%-nyi válásnál) pedig már 88%-ban az anya a kedvezményezett.

VÁLÁSOK

1992-ben összesen:

21607

ebből:

0 gyermekes család 5475

1 gyermekes család 7776

2 gyermekes család 6755

3 gyermekes család 1255

4 gyermekes család 346

(Demográfiai évkönyv, 1992.)

Ez az 1992-es évet vizsgálva automatikusan a 16132 gyermeket, illetve gyermekeket is érintő perben az anyának ítélik a gyerekeket 10366 esetben, figyelembe véve, hogy a fiúk aránya 51% körüli.

A fennmaradt esetekben pedig vizsgálják, hogy melyik szülő alkalmasabb a fiúgyermek felnevelésére.

Megállapítható tehát, hogy semmiféle feminista trükk nem hatott az eddigi gyakorlatban, egyszerűen matematikai statisztikai tények determinálták a kialakult helyzetet.

Mit lehet tenni, hogy ezt a kialakult helyzetet el lehessen fogadtatni?

Semmi esetre sem azt, ami kezd kialakulni, hogy a bíróságok a közvélemény nyomására elkezdik az apákat preferálni minden kérdéses esetben, mondván, helyre kell állítani a fejreállt egyensúlyt. Sokkal inkább arra kell törekedni a bírói gyakorlatban, hogy a peres felek minél gyorsabban, minél kevesebb lelki sérüléssel fejezhessék be a pert, lehetőleg ne vájkáljanak feleslegesen a múlt szennyjeiben. Be kellene vezetni a próbaidő fogalmát, s így a szülők alkalmasságát nem a perben, hanem egy hosszabb időszakban lehetne ellenőrizni. Ekkor sokkal gyorsabb lehetne a döntés is, hiszen nem egy életre szólna, hanem csak – mondjuk – egy évre.

Kevesebb lenne a láthatások körül is a súrlódás, hiszen igyekezne mindkét szülő bebizonyítani, hogy képes az alkura, az emberi együttélés elemi szabályainak betartására. Nem mondom azt, hogy ezzel minden probléma azonnal megoldódna, de mindenképpen csökkenne az idegölő, több hónapos, néha évekig tartó huzavona, amikor egy joghézag miatt a gyermek mindenütt egyenlő joggal tartózkodhat, tehát sehol sincs jogosan, azaz a szülők lopkodják őt, s kénytelenek elzárni a másik elől, megakadályozva azt a visszalopásban.

Nagyobb szigorral kell fellépni a láthatás-elzárás tekintetében, ahol a másik szülő jogtalan kizárása a nevelésből, a másik szülő lejáratása, rágalmozása a gyermeket megfosztja az őt megillető szeretettől. Nem szabálysértésként, hanem kiskorú ellen elkövetett bűntettként kezeljük ezeket, s ennek megfelelően szankcionáljuk.

Végül mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy a szülők egymás közötti, valamint a gyermekeik iránti kapcsolata normális legyen. Meg kell teremteni az anyagi és erkölcsi bázisát a normális családi életnek, az együttélésnek, a jogot és a lehetőséget biztosítani kell egy emberközpontú jogi procedúrához, ahol arra törekednek, hogy a már együtt élni nem tudók, legalább együtt nevelni, szeretni tudjanak. Támogatni kell a kényszerű együttélésből (a lakás megosztása miatt kialakult állapotból) eredő lehetőséget, hogy a különváltan élő szülők mégis együtt nevelhessék gyermekeiket – akár bírói döntéssel ilyen szellemű ítéletet hozva!

Vörös Zsuzsanna